

„Edinost“

Izhaja dvakrat na dan, razen nedelj in praznikov, zjutraj in zvečer ob 7. uri. O ponedeljkih in po praznikih izhaja ob 9. uri zjutraj.

Naročnina znaša:

Obe izdaji na leto gld. 21.—
Za samo večerno izdajo 12.—
Za pol leta, četrt leta in na mesec razmerno.

Naročnino je plačevati naprej. Na naročbe brez priložene naročnine se uprava ne ozira.

Na drobno se prodajajo v Trstu zjutranje številke po 3 nvč. večerne številke po 4 nvč.; ponedeljske zjutranje številke po 2 nvč. Izven Trsta po 1 nvč. več.

EDINOST

(Večerno izdanje.)

GLASILO POLITIČNEGA DRUŠTVA „EDINOST“ ZA PRIMORSKO.

Telefon št. 570.

4 nvč.

V edinosti je moč!

Oglasi

se računajo po vrstah v petito. Za večkratno naročilo s primernim popustom. Poslana, osmrtnice in javne zahvale, domači oglasi itd. se računajo po pogodbi.

Vsi dopisi naj se pošiljajo uredništvu. Ne frankovani dopisi se ne sprejemajo. Rokopisi se ne vračajo.

Naročnino, reklamacije in oglase sprejema upravništvo. Naročnino in oglase je plačevati loco Trst.

Uredništvo in tiskarna se nahajata v ulici Carintia št. 12. Upravništvo, odpravnništvo in sprejemanje inseratov v ulici Molin piccolo št. 3, II. nadst.

Izdajatelj in odgovorni urednik Fran Godnik.

Lastnik konsorcij lista „Edinosti“.

Natisnila tiskarna konsorcija lista „Edinost“ v Trstu.

Brzjavna in telefonična poročila.

(Novejše vesti.)

Dunaj 24. Prihodnja seja državnega zbora bode prihodnji petek.

Dunaj 24. V današnji seji zbornice poslanec je interpeloval poslanec Conci radi osnove italijanske šole v Vadeni.

Dunaj 24. Železniški odsek je razpravljal o predlogu poslanca dra. Verkaufa, tičočem se varstva železničarjev. Železniški minister pl. Wittek je izjavil, da je uprava državnih železnic simpatična tendenciji predloga. Minister upa, da pride uravnavna plač vseh kategorij železniškega osebja še to leto v veljavo. Odsek je naročil referentu, naj izdela dotični zakonski načrt.

Dunaj 24. Danes predpoludne je bil shod skupine členov državnega zbora, ki so v interparlamentarni zvezi za mednarodna razsodišča. Shod je vsprejel resolucijo, s katero se naroča baron Piquet-u, naj pozdravi londonsko deputacijo, ki bode potovala v Petrograd najbrže čez Dunaj, da pozdravi ruskega carja. Členi skupine naj energično delujejo za mirovno idejo v klubih in med prebivalstvom, nadalje naj ukrenejo, kar je potreba, da v bodočih delegacijah pride v razgovor tudi vprašanje o mirovnem razsodišču in o razoroženju.

Budimpešta 24. Kakor poroča ogerska korespondenčna pisarna, je govorica, nastala na borzi, da je ministerski predsednik Banffy odstopil in da se je Kolomann Szell-u naročilo, naj sestavi kabinet, brez vsake podlage.

Budimpešta 24. (Zbornica poslancev.) Starostni predsednik je otvoril sejo ob 10. uri predpoludne. Najprvo se je prečital zapisnik prejšnje

seje. K istemu je stavila opozicija predloge za spremembo, o katerih predlogih se je izvršilo dvakratno glasovanje po imenih. Na to se je potrdil zapisnik brez kake spremembe. Glasovanja po imenih, ki so na dnevnem redu, so se nadaljevala. Potem se je nadaljevanje preložilo na jutri in seja se je zaključila.

Petrograd 24. Okrožnica, katero je ruska vlada razposlala zastopnikom tujih vlastij, obseza 8 točk, katere predlaga ruska vlada kakor program konferenci za razoroženje.

Pariz 24. V današnji seji komore je poslanec Vaillant častital vladi, da se je izognila vojni z Anglijo in je zahteval, naj poda navodil francoskim odposlancem na mirovno konferenco. Minister za zunanje stvari je prosil komoro, naj se v tem oziru zanese na vlado. Predlog poslanca Vaillanta, naj se pozove vlada, da predloži mirovni konferenci predlog za osnutje mirovnega razsodišča in zmanjšanje stoječe vojske, je bil odklonjen z veliko večino.

Utrinki s shoda laških županov.

V.

Blagodejno se je razlikoval od vseh družih govorov na protestnem shodu oni gosp. »ministra za nauk« na tržaškem ozemlju. Čudno, da kričeče je sicer dejstvo, da so v naši občini, ki je vendar katoliška po ogromni večini prebivalstva, šolske stvari izročene možu, ki ni naše vere, Židu Moisi Luzzatto. Ali to nas ne zadržuje, da ne bi pripoznali, da je bil ta mož med vsemi govorniki na shodu jedini, ki je govoril stvarno, zmerno in resno. Na shodu, ki je zagrešil toliko neslanosti, fraz in krivice, je bila to pač prav prijetna izjema.

meni; potem je menil: »Ivan, tebi treba obleke in marsičesa; tak ne moreš hoditi okolo. Ravno kar sem dobil petdeset goldinarjev za vino. Vzemi, pojdi, kupi si, kar ti treba.«

»Petdeset goldinarjev? Meni ne treba toliko. Čemu trošiti denar po neumnem. Po kosilu napravimo tako račune o mojem gospodarstvu, da se ve, kaj je moje, kaj mojega brata in sestre. Saj je bilo itak že razdeljeno na magistratu.«

»Nič za to. Vzemi 50 gold., tvoji so. Potem bodeva govorila o drugem.«

»Dobro!« Vzel sem denar in šel v mesto, da se pošteno oblečem in obujem. Hodil sem po mestu, da si vse dobro ogledam. Mnogo se je premenilo.

Deset let. O tem sem razmišljal, kako si poiščem svoje pravo. Nikakor nisem mogel najti kraja, kjer naj se poprimem stvari. Naj se povrnem domov? Prišel sem do rdečega križa, kjer se krene z ceste proti sv. Duhu.

Pod križem je sedel človek, pred njim na tleh klobuk. Pogledal sem ga. Da ste mi žilo rezali, ne bi se polila ni kapljica krvi. Tu je sedel Niko — moj brat Niko, raztrgan, razcepan, razmršen.

»Niko!« vskliknil sem, »moj Niko!« in pri-skočil k njemu.

»E, e!« nasmejal se je brat in izbulil motne, krvave oči in stegnil roko: »Daj, daj, krajevar, daj za žganje!«

»Niko, jaz sem to, tvoj brat, tvoj Ivica!«

Tudi gospod Luzzatto je rekel marsikaj, kar ni bilo točno, in mnogo, čemur moramo oporekati najodločneje. A mož je bil stvaren in se je kazal treznega misleca. Kakor pa se godi tej laški gospodi vsikdar, kadar se spuščajo na polje stvarnega, konkretnega argumentovanja — da so namreč v hipu zgubljeni in ne vedo, kako bi in kaj bi — tako se je godilo tudi Luzzattu, da se je lovilo iz protislovja v protislovje in se mu je videlo na besedi, kako čuti, da — braneči stališče gospodovalne laške stranke — stoji na zgubljeni postojanki.

Prosil je takoj uvodoma oproščenja in potrpljenja, da mora v kipečo čašo entuzijazma vlit mrzle vode konkretnih podatkov.

Zmislil njegovih izvajanj je bil:

Neka posebna usoda teži te italijanske provincije, da vsaka sprememba, ki se je zgodila v obojnih in v značaju zemlje, se je zgodila vsikdar na škodo Italijanov. Za časa absolutizma in pozneje, za časa »temperiranega« vladarstva, ki se je nazivalo konstitucionalno, je bilo nadvladje v državi poverjeno nemškemu življu, kateri je vsem ustanovam dajal svoj nemški značaj. Italijani so protestovali proti temu nadvladju. Le-ti pa so vedeli tudi, da, čim se neha to nadvladje, nastopi njega dedščina neko drugo, manje civilizovano plemo.

V parlamentu avstrijskem se ne razvrščajo stranke kakor drugod: po načelih — ampak to je konglomerat raznih narodnostij. S temi posamičnimi plemeni se pogajajo vlade, da si sestavljajo večino — in tako postajajo vlade ujetnik teh plemen.

Račun kompromisov vlade z raznimi plemeni pa morajo plačevati Nemci in Italijani, toda poslednji huje, nego prvi. Kajti vlada še spoštuje

»E, e! daj krajevar, daj!« nasmejal se je brat.

Da sem imel pred seboj varuha, da sem imel Roka, bi bil izril križ in križem ubil enega in družega. Hotel sem prijeti brata za roko. Ali on je odskočil kakor maček, skočil čez grmovje, zakrohotal se — izgubil se v koruzi. Stal sem kakor štor. V tem je prišla neka deklica, ki je gonila goske.

»Čuješ, mala«, sem vprašal, kje je Celiničeva hiša?»

»Celiničeva?« Ime je pogledala mlada začudeno, »res ne vem. K večjemu, ako menite Gjuko Celiniča, težaka. Ta nima svoje hiše. Stanuje tam, v rumeni hišici, pri kovaču na dvorišču.«

Bil sem kakor pijan. Šel sem do rumene hišice. Vstopil sem v hišo.

»Kje stanuje Belinič?« Kovaški deček je mahnil z roko proti leseni kolibi. Odprl sem vrata. Mokrina kakor iz rakvi mi je puhnila nasproti. V sobi mračno, komaj si videl kaj! Tako ni bilo niti v Mantovi. Naposled sem vstopil. Bilo je kaj videti tukaj. Lesena postelja, lesena miza, lesena klop, vse golo, vse pusto. Na postelji je sedela žena, na pol gola. Lice ji je bilo sivo, ostro, kakor da ste s popirjem zalepili gole kosti, oči kakor steklo, a las gotovo ni imela. Krpala je suknjo. Žena je dvignila glavo — moja sestra! — moja Jelica!

(Pride še).

PODLISTEK.

30

BARON IVICA

Spišal A. ŠENOA.

Poslovenil Večeslavov.

»Udala se je Celiniču, doli kraj ceste.«

»A mati?«

»Umrla je pred štirimi leti, a lani tudi moj oče Jernej.«

»A — a Jagica?«

»Omožila se je drugikrat v Zagorje.«

Oba sva molčala nekaj časa.

»Kako ti je bilo?« me je vprašal Rok, ne vedè, kaj bi rekel.

»Daj mi, da se najem in napijem, in potem da ležem. Truden sem. Jutri bova govorila več.«

Neka ženska mi je prinesla žgancev in vina. Gledala me je pisano.

»Jej, pij, Ivica!« mi je rekel Rok, »pojdem po poslu, a ti Mara, pripravi posteljo v sobici.«

Zatem je odšel in ni ga bilo več. Najel sem se, napil se, legel v svoji sobici — po desetih letih in trdo zaspal. Bil sem kakor razbit od dolgega pota.

Drugega jutra sem prišel z sobice ob zori. Na dvorišču je stal Rok. Izpod očesa me je pogledal in rekel:

»Dobro jutro, Ivan!«

»Da Bog da! Kje je Niko?«

»Nisem ga videl« je odgovoril zganivši z ra-

Ako so res že na tako slabih nogah, potem so sploh že zgubili zadnjo, če tudi le dozdevno pravico do hegemonije.

Domače vesti.

Italijani so povsod enaki. Čim so se od poslanci raznih držav zbrali kjer-koli v kako sejo, je papežev odposlanec pripoznan za starešino, to je, da je prvi med njimi. To je stara navada po vsem svetu. Ko so se svoj čas odposlanci raznih inozemskih držav zbrali v novoustanovljeni republiki Brazilijanski, sklenili so, da se bodo tudi oni držali stare pohvalne navade in so že napisali pismo, da prijavijo to ministru za vnanje stvari — ali kakor grom z neba je ustal poslanik italijanski in je protestoval proti temu jednoglasnemu sklepu, zagroživši, da, ako bi po starosti njemu pripadala čast starešinstva, bi te časti nikakor ne odstopil zastopniku papeževemu! Ta protest in ta izjava sta vzbudila seveda veliko začudenje in nezadovoljnost med ostalimi poslani.

Mi ne moremo drugače, nego da, spomnivši se tega dogodka, rečemo svojo, kako čudna je ta italijanska kri. Za italijanstvo blažene Italije, kjer vladajo, huje nego kje drugje, lakota, beda, nemoralnost, prevara, ubojstvo in vse drugo zlo, za to italijanstvo so Italijani zmožni storiti vse. A sedaj, pogledimo jih naše mlade duhovnike italijanske. Kaj niso le ti — iz same objestnosti — storili vsega, lagali in kričali po svojem »Amicu« in v lanjskem takozvanem »Memorialu«, proti prvi cerkveni oblasti tukajšnji, proti svojemu lastnemu škofu?! Kako so hujskali in nagovarjali narod, naj se vzdigne vendar in toži svojega višega pastirja, bodisi na Dunaju ali pa v Rimu! Kaj in kako so ti gospodje črnili in napadali slovensko službo božjo, zahtevajoči, da se odpravijo slovenske propovedi, da se opuste slovenske pobožnosti in molitve, in naj bi bilo to tudi na neizmerno škodo vernih duš?! In kako oni še sedaj prijateljujejo in si stiskajo roke z — Židi, liberalci, framasoni — temi najljutejšimi neprijatelji Križa in svete cerkve njegove!! In zakaj vse to? Morda tudi zato, da s pomočjo Židov in liberalcev pridobe skledico leče, ali vsakako tudi zato, ker oni predpostavljajo italijanski nacionalizem Bogu in cerkvi sveti!

To ni prav! Pišejo nam: »Zavarovalnica za slučaj nezgode« je zavod, ki ima sicer v Trstu svoje središče, h kateremu pa spadajo vse Primorje, Kranjska in Dalmacija. Kapital, ki se steka iz imenovanih dežel, ostaja ves tu in je naložen v novih hišicah na Pončani pri Trstu.

Administrator tem hišam je poznani Bidoli, Lah z dušo in telom, to je prav oni gospod, ki je imel Garibaldija v svoji pisarni, katero sliko pa je — vsled nekega dopisa v »Edinosti« — premestil v svoje zasebno stanovanje!

To ni prav! Kako smo prišli do tega, da naše slovanske novice, ali bolje rečeno: žulje administrira tak mož, kakoršen je ta Bidoli?!

Kako je to, da vsi naši in naših zastopnikov protesti nič ne izdajo? Zakaj ta zavod ne dopisuje slovenskim društvom slovenski, kar bi moral že z ozirom na svoj delokrog!

Gospod o. kr. zastopnik vlade bi moral malce bolj energično postopati proti znanim absolutistom; saj je on tam za to, da brani zakone, ako jih kršijo drugi!

Do sedaj so gospodje milostno prijavljali našim slovenskim društvom (seveda v italijanskem jeziku!), ako je bil kak slučaj nezgode; sedaj pa, ko so se naša društva pritožila ter zahtevala slovenskih prijav in sploh slovenskega uradovanja, sedaj so gosp. Cimadori in Coleuci in družba sklenili, da ne bodo več prijavljali nobenega slučaja in sploh da ne bodo dopisovali našim društvom v nobenem jeziku!!!

Ne vem, kaj porečejo naša društva na tako postopanje; vsakako pa bilo dobro, da se nekaj ukrene.

Za danes ne pišem več, toda torba je polna, tako polna, da jo bode treba malo izprazniti. Toliko še rečem, da je tu vsa babilonija in da je ta na pol o. kr. zavod v nepravih rokah, kar treba odpraviti na vsak način. Laška podanika Viviani in Foidegotti sta tudi še uradnika na tem avstrijskem zavodu.

Odin.

Ostalina po pokojnem »Mattinu«. Vrabei so čivkali po tržaških strehah, da novinarsko podjetje, ki se je nazivalo »Mattino«, žre tisočake na leto. Podjetje je propadlo sramotno in ostalina po njem je — tožba izdajateljev Menegheli in družbe proti vladi za svotico 57.000 gld. v pokritje zgube, ki so jo imeli z listom, oziroma tiskarno. Prišlo je, kakor je moralo priti. Podjetje se je zasnovovalo za vzdrževanje neke fikejje, zahtevane od zistema. Položenje mu je bilo tako, da ni smelo biti z nikomur in da je hotelo biti z vsemi. Danes je bilo za zmernost, jutri je branilo radikalizem, pojutrnjem je branilo buržoazijo in čez par dni je ketovalo z socialisti in le naravno je bilo, da je imelo vse proti sebi. Stroški pa so bili ogromni, ostala pa je najlepša pravda, v kateri bode igral svojo ulogo tudi baron Rinaldini. To bode lepa ilustracija tržaških razmer.

Pasja steklina v Trstu. Včeraj ob 1. uri popoldne so privedli 32-letnega točaja Josipa Marvč v opazovalno sobo občne bolnice, ker se je domnevalo o njem, da je bolan na umu. Nekaj ur pozneje, ob 6. uri in tri četrt, je bil Marvč že mrtev. Tekom njegove bolezni se je pokazalo, da je mož obolel za pasjo steklino (Rabies canina) in v resnici ga je bil pred mesecem dni ugriznil na roko stekel pes lastnika gostilne na oglu ulice Via Paduina in Via Acquedotto. Na roki se mu je še poznala mala brazgotina. Pokojni je bival v Via Cordaiuoli št. 2. in je bil doma iz Benetke. Pred nekaj dnevi je podravnatelj Lloydovega arzenala, g. Hussak, blizu sv. Andreja ustrelil nekega psa, na katerem je bilo opaziti vsa znamenja stekline. Mestni fizikat je poslal glavo mrtvega psa na Dunaj v preiskavo, odkoder so sporočili včeraj brzojavnim putem, da je bil pes v resnici stekel. Mestni magistrat je ponovno izdal stroge predpise glede držanja psov, v katerih se sklicuje na neki slučaj pasje stekline, ki se je bil primeril pred kratkim v Dalmaciji. Kakor je torej razvidno iz rečenega, se tukaj zadnji čas primerjajo slučaj pasje stekline in treba je biti previdni. Ako se slučajno kje pojavi kakšen tak slučaj, treba ga takoj prijaviti oblasti, kateri je naloga, da ukrene potrebne varstvene navedbe.

Z naše pošte. V božični dobi m. l. je dosegel promet z vozno-poštnimi pošiljatkami na o. kr. poštne uradu Trst 1 znatno število 38.660 komadov.

Od teh je odšlo 10.770 komadov, prišlo pa 15.473 komadov, transitiralo je 12.426 komadov.

Na drugih eraričnih o. kr. poštah uradih v Trstu in na Primorskem je bilo oddanih vožno-poštah pošiljatev in sicer: v Trstu 2 1977, v Trstu 5 2136, v Trstu 6 1529, v Trstu 7 7361, v Trstu 8 424, v Kopru 682, v Rovinju 265, v Pazinu 324, v Opatiji 921, v Pulju 1 1924, v Pulju 2 793, v Malem Lošnju 354, v Gorici 1 5019, v Gorici 2 284.

Pevsko društvo »Kolo« priredi meseca marca drugi veliki koncert. Dan in prostor se objavita kasneje.

Za žensko podružnico družbe sv. Cirila in Metoda v Trstu je nabrala g. Franja Kočevar v gostilni »Fondo Ralli« 2 gld. 72 nč. Gospod Pavel Kočevar pa 2 gld. 21 nč. v kavarni »Tedesco«, Srčna hvala gg. nabiralcema in gg. darovateljem! Posnemajmo prva in druge povsod in ob vsaki priliki. Naša parola bodi: sv. Ciril in Metod!

Novoletni darovi družbi sv. Cirila in Metoda. G. Jožef Nedok, em. profesor v Krakovu 10 gld. — Povodom odlikovanja č. g. prvomestnika Zupana gg. Jos. Trobec, Jurij Kržišnik in Iv. Čebašek v Črnem Vrhu nad Polh. Gradcem 5 gld. — Tržaška moška podružnica 450 gld. — Slavno upravnništvo »Mira« v Celoveu po g. Vek. Legatu 279 gld. 23 kr. — Moška podružnica v Starem Trgu pri Ložu po g. blagajniku Ivanu Benčini 16 gld. — Ženska podružnica v Idriji po g. predsednici Drag. Lapajne in blagajnici Nataliji Šepetavec 42 gld. 21 kr. — »Vesela družba pri žlikrofi« v Idriji 4 gld. 50 kr. — Č. kr. Ljud. Jenko, župnik pri Sv. Duhu, 5 gld. — Slavna hranilnica in pošojilnica v Vipavi 10 gld. — Mohorjani in nekateri prebivalci v Šolčavi po č. g. župniku M. Schmidu 15 gld. (Pride še).

Vsa vas pogorela. V mirnopoški fari na Kranjskem je v noči od nedelje do ponedeljka pogorela vsa vas Kamenje, samo tri hiše so ostale. Kako da je navstal ogenj, se še ne ve.

Tat in požigalec. Mladi mizar Vincenc Toplikar, ki je delal v tovarni Acquaroli v Zagradu, kjer se izdeluje usnje, se je v noči od sobote do nedelje zmuznil v tovarniško pisarno, ulomil v pisalno mizo blagajničarja in ukradel iz predala 172 gld. denarja. Da bi se ne vedelo, da se je zgodila tatvina, je na to zapalil papirje, ki so ležali v predalu. K sreči je ogenj kmalo na to ugasnil sam od sebe, ne da bi napravil mnogo škoda. Že drugi dan so izvedeli za tata in požigalec, katerega so izročili sodišču. Na sodišču je Toplikar priznal svoj zločin.

Pazite na otroke! Včeraj popoldne je padel 7-letni deček Marcel Caligaris z okna v stanovanju njegovih starišev na ulico in se hudo potolkel. Otoka so prevedli v bolnico.

Skupil jo je! Fabriški delavec Marij Tedeschi je bil včeraj obsojen na 5 gld. kazni radi nedovoljenega razširjanja spisov, ker je dne 15. t. m. med »slavnostno« predstavo v mestnem gledališču metal z galerije italijanske, iredentovske letake.

Hišna preiskava. Po odredbi policijskega ravnateljstva je bila včeraj hišna preiskava na stanovanju nekega Umberta d'Osmo. Preiskava je trajala dve uri, a rezultat je bil ta, da so Umberta takoj odveli v ulico Tigor. Po tem, da ga »Piccolo« nazivlje »signora«, si že lahko mislimo, kakov je bil povod tej preiskavi.

Iz-pred deželnega sodišča. 24-l. Martin Kral je dobil 6 tednov ječe radi goljufije.

44-letni Adolf Piazzi iz Casale pri Bologni je dobil 5 mesecev ječe, ker je odvel ženo nekega Sprocal, pri katerem je stanoval, ter zbežal z njo v Benetke. On pa se je vrnil v Trst, dočim je ona ostala v Benetkah.

25-l. Peter Buligatti iz Teora pri Vidmu je dobil 15 mesecev ječe radi težkega telesnega poškodovanja.

Različne vesti.

Na Rusko bode potoval prihodnjega poletja odbor obrtnega društva niževavstrijskega z namenom, da prouči tamošnje trgovinske razmere, posebno glede predmetov naše industrije, kateri bi se dali izvažati tjakaj. Tekom treh tednov hočejo obiskati najvažnejša trgovinska središča, namreč Lodz, Varšavo, Nižnij Novgorod, Petrograd in Rigo.

Laška sodba o slovenskem junaštvu. V četi dobrovoljcev, ki so hiteli Grkom na pomoč v vojni zoper Turke, kateri četi je zapovedoval Ricciotti Garibaldi, bilo je tudi osmerica Slovencev. Ko se je sklenilo premirje, odredil je Garibaldi nekega dne, naj nastopi vsa četa. Čim se je zgodilo to, zaukazal je poveljnik, naj slovenski dobrovoljci izstopijo iz vrste. Potem je velel, naj se obrnejo nasproti fronti ter je vskliknil: Na teh junakih se vzgledujte, ki so kakor Levi. Ako bi bili vsi taki, hiteli bi bili gotovo od zmage do zmage!

Umorjena maska. V noči dne 22. t. m. je umoril v Zagrebu neznan človek nekega Slavka Hippenreiterja iz Banjaluke, ki je bil preoblečen v masko, istotako našemljenega krojaškega pomočnika Kampuša iz Huma pa je nevarno ranil. Umorjenega so našli na ulici, ranjeni pa se je s težavo sam privlekel v bolnišnico. Zločinca je policija zasledila že naslednjega dne in ga zaprla. Isti je neki 20-letni delavec v papirnici, z imenom Pregl, iz okraja breškega na Štajerskem. Vzrok zločinu je bil baje ta, da sta morilec in umorjeni skupaj izvršila neko — tatvino, katere sad pa se je razdelil tako, da se je čutil Pregl oškodovanega, radi česar se je maščeval na toli grozen način.

Dva ribiča utonila sta te dni na nenavaden način v Neretvi. Hlod, ki ga je prinesla voda, prevrnil jima je čoln, pala sta v nastavljeno mrežo, zamotala se v njej in se potopila.

Izvestno redek in žalosten slučaj, ako je poginil ribič v lastni mreži. Vendar to še ni nič proti temu, kar se je na novega leta dan zgodilo v Trstu. Tu bi se bil znan veseljakovič malone potopil v — krožniku juhe. Kimal je in kimal s težko glavo, dokler ni v krožniku — sladko zaspal.

Ker pa ni vedel za gotovo, je-li mu je ostal od krokarije »obolost«, ki ga neizprosno zahteva

stare nemške tradicije in stoji še vedno kolikor toliko pod neoporečnim nemškim uplivom. Od tod prihaja, da se vzdržujejo nemški zavodi tudi v teh pokrajinah, ki niso nemške, in ki so prisojene prebivalstvu, ki je izključno italijansko in slovensko!! Ti nemški zavodi v naših pokrajinah značijo flagrantno kršenje določb zakonov, posebej pa § 19. državnih osnovnih zakonov. To postopanje v prid nemštvu otežuje jako sicer potrebno zvezo med Italijani in Nemci proti skupnemu sovražniku.

Tu je govornik navajal, kar se dogaja po Primorskem — po njegovem menenju — na škodo Italijanov, a potem je britko tožil, kako nevaležni smo mi tržaški Slovenci, za vse, kar so Italijani storili za nas.

Ko je vlada še popolnoma ignorirala ekzistenco Slovencev na tržaškem ozemlju, da so bili mestni očetje tako generozni, da so jim ustvarili v okolici kar deset slovenskih šol. Sedaj pa bi hoteli imeti svojo šolo celo v Trstu, da si ta njih zahteva nikakor ni utemeljena v zakonih. Tako je spoznala tudi lokalna vlada. Toda osrednja vlada si ne upa izreči definitivne in zadnje besede. Pa tudi nekatere male vasice v okolici — menil je Padrič in Gropado — bi hotele imeti svojo šolo. In ker je občina odbila to zahtevo, sti ti vasi uložili rekurz na ministerstvo in ta oblast je — brez vsacega zakonitega razloga — naložila občini — da mora vršiti poizvedovanja. V istem času pa je namestništvo uložilo svoj veto proti osnutju italijanske paralelke na neki šoli v okolici.

In sploh da kaže vlada le malo dobrohotnosti do Italijanov. Upira se preosnovi šolskih knjig, noče napraviti laških zemljevidov, noče predložiti v cesarsko potrjenje dež. šolskega zakona kakor ga je sklenil deželni zbor tržaški, noče ustanoviti v Trstu laškega učiteljskega itd. itd.

Mi bi lahko povedali g. Luzzattu marsikaj: kakov duh veje po nekaterih onih 10 šol po okolici, kakov zistem je v njih, kakim tendencam slede, kako se skrbi za točno obiskovanje šol, koliko odstotkov otrok ne zahaja v šolo, kako se postopa z učitelji, ako niso slepi slugi magistratnega zistema itd. itd. in bi dokazali, da nekatere teh šol niso taka dobrota za okoličane, kakor meni gosp. Moise Luzzatto. Povedali bi mu lahko, da je to pravi škandal, da nad tisoč mestnih slovenskih otrok nima ni jedne osnovne šole in da je zahteva, naj bi ti otroci zahajali v okolico, neizvedljiva, da je v nasprotju z zahtevami splošnega šolskega zakona, torej — nezmisljena! Povedali bi mu lako, kako da je dež. zbor sam kriv, da se njegovi zakoni ne predlagajo v cesarsko potrjenje, ker sklepa deželne zakone, s katerimi hoče državni oblasti odvzeti sleherno ingerenco v šolskih stvareh in ki so v flagrantnem navskrižju z državnimi temeljnimi zakoni itd.

Toda pustimo to, saj se je že mnogo govorilo o tem in se bode še.

Le na par protislovji hočemo opozoriti, v katere je zašel govornik, ko je govoril o stvareh bolj politične naravi.

On pripoznava, da nemško nadvladje v Avstriji znači flagrantno kršenje zakonov, priznava izrečno, da je Slovencev na tem ozemlju in jim pripoznava pravo domačinstva. V isti sapi pa toži, kako da Nemci otežujejo zvezo med njimi in Italijani proti Slovincem. Nemško nadvladje je torej krivica, ali g. Luzzatto bi se vendar zvezal tudi s to krivico, ako bi le ne bolela tudi Italijanov!

On obžaluje, da se v avstrijskem parlamentu ne razvrščajo stranke po načelih, ampak po narodnosti. S tem je povedal resnico, toda povedati bi bil moral tudi vzrok, zakaj je tako. A to bi bil moral storiti in pripoznati, da razvrščanje po načelih ne pride tako dolgo, dokler bodo narodnosti živele v strahu za svojo ekzistenco in bodo primorane družiti vse moči — ne glede na političko mišljenje — v obrambo narodnosti. A kdo je kriv, da še ni rešeno narodnostno vprašanje? V prvi vrsti nemška krivičnost! Ako je torej gospodu Luzzattu res toliko na tem, da bi se tudi naše parlamentarno življenje postavilo na podlago, slično oni v drugih državah, moral bi obsojati le Nemce, a on jim ponuja zavestništvo.

Kako more gospod Luzzatto govoriti o teh pokrajinah kakor italijanskih, ko vendar sam pri-

znava našo ekzistenco in naše domačinstvo. Italijanskih provincij v Avstriji ni, pač pa provincij, v katerih žive tudi Italijani in v katerih imajo vso pravico do obstanka! A ker so imeli do sedaj vse nadvladje v teh pokrajinah, da si sestavljajo manjšino prebivalstva, ker so imeli toliko, da več ne morejo imeti, ker so imeli mnogo, kar jim ni pripadalo, ampak Slovanom, se moramo le čuditi gospodu Luzzattu, da se čudi on temu, da vsaka sprememba prihaja le Italijanom na škodo!! Gospoda naj se ne varajo nikar: marsikaj so že zgubili, mnogočemu se bodo še morali odpovedati, toda to ne bode značilo nikake krivice njim, ampak le pravico drugim! Vračali bodo le, kar so imeli, a ni bilo njih: povratek bode to k pravici!!

DOPISI.

Is Krepelj dne 10. januarja 1899. (Izv. dop.) [Slučajno zakašnjeno.]

Tukajšnje vinogradno in sadjarsko društvo je imelo dne 1. t. m. svoj javni občni zbor v poslopju g. A. Godine. Predsednik M. Brumdula je otvoril zborovanje s primernim nagovorom, v katerem je razlagal, kako je društvo do 31. decembra cvelo in napredovalo v vsakem pogledu ter je povdarjal še posebno, kako radostno smo slavili se svojo veselico dne 21. avgusta jubilej Njegovega Veličanstva, a kako nas je pozneje v srce užalila žalostna smrt naše cesarice Elizabete. Vsi udeleženci so se dvignili z sedežev v znak sožalja.

Blagajnikovo in tajnikovo poročilo sti se vsprejeli pohvalno. Zbor je odobril izkaz dohodkov za ves čas društvenega obstanka pa do 31. decembra 1898. Istotako tudi stroške. Dohodkov je bilo 541 gld. 59 nvč., stroškov pa 383 gld. 98 nvč. Iztirjati je še od členov na deležih 218 gld. 76 nvč. S podporo vred je na razpolago 401 gld. 98 nvč. za nadaljnje delovanje. Ob tej priliki naj omenim, da je društvo dobilo od sl. o. k. kmetijske družbe v Gorici 200 gld. podpore.

Občni zbor je izvolil gosp. Andreja Štoka iz Dutovelj svojim častnim členom, kateri gospod je bil odlikovan tudi od njegovega Veličanstva s križcem za zasluge. Povdariti moram, da se je to počestčenje izvršilo jednoglasno.

V novi odbor so bili izvoljeni: M. Brumdula, predsednikom, Andrej Tavčar hšt. 1, podpredsednikom, Anton Tavčar, tajnikom, Anton Žvab, blagajnikom, Andrej Tavčar hšt. 15, odbornikom. Pregledovali računov so bili izvoljeni: Ivan Vrabec, župan iz Dutovelj, Fran Metljak in Andrej Tavčar iz Krepelj; v mirovno sodišče pa: Luka Tavčar, posestnik in kamenoseški mojster iz Godenj hšt. 8, Andrej Lah, posestnik hšt. 89, Andrej Petrič, posestnik in trgovec iz Dutovelj, Pavel Žvab in Ivan Tavčar iz Krepelj. Zadovoljstvom beležim, da so to sami modri in pravi možje, kar so pokazali takoj po zborovanju, ko jim je bilo razsoditi o nekem sporu, navstalem v odboru radi nadzorstva na gradnji novega vinograda. Razsodili so pravično in modro. Čast jim!

Zbor je nadalje izrekel zahvalo slavni kmetijski družbi v Gorici za prejeto podporo ter vsem onim milodarnim osebam, ki so kaj darovale društvu tekom leta. Mej temi bi bila posebej: gosp. Miha Tavčar iz Krepelj, bivajoči v Dornbergu in Ivan Tavčar, tukajšnji rojak, bivajoči v Trstu. Slednjič je društvo izreklo gosp. Jakobu Ščuki, rojaku dutovljanskemu, bivajočemu na Dunaju, ki je z dunajske jubilejne razstave sporočal o stanju sadja, poslanega od tu na rečeno razstavo. Društvo je bilo namreč odlikovano na jubilejni razstavi.

Nadalje je zbor sklenil, da je čestitati onim osebam slavne kmetijske družbe v Ljubljani, ki so bile odlikovane povodom cesarjevega jubileja.

Zborovanje je počastilo več odličnjakov, med istimi posebej naš spoštovani učitelj Vendarmin. Posebnih govorov ni bilo, ker ni bilo časa za to. Zborovali smo pozno v noč. Pač pa smo nabrali 1 gold. 70 novč. za našo družbo sv. Cirila in Metoda.

Iz tega sporočila naj razvidijo cenjeni čitatelji, da se giblamo tudi mi, kolikor nam dopuščajo naše skromne razmere.

Politični pregled.

TRST, 25. januarja 1899.

K položaju. V včerajšnjem sestavku k položaju smo prišli do zaključka, da moramo tudi mi dobiti svojega zastopnika v ministerstvu, ako hočemo vsaj relativno mirnostjo pričakovati eventualne brezparlamentarne dobe. To pa bi se moglo zgoditi le tedaj, ako se ministerstvo že poprej preosnuje v parlamentarno, da bode njegova sestava odgovarjala sestavi večine in nje programu. Danes došla nam »Reichswehr« prinaša zanimiv članek, v katerem prihaja do istih sklepov. Dunajski list pravi, da je taka preosnova ministerstva potrebna že z ozirom na pravno akeijo. Kdo naj se pogaja z Nemci?! »Reichswehr« meni, da po pogajanjih od naroda do naroda navadno še naraščajo nasprotja. Pogajala naj bi se torej le vlada, v katero pa bi imele skupine na desnici popolno zaupanje, torej vlada, ki bi imela pravico, govoriti v imenu vse večine. Vlada torej, ki stoji in pade s to večino. Dokler pa je vlada sestavljena tako, kakor je sedanja, bi se morali Slovani vedno bati, da se za kulisami kaj zgodi, kar bi bilo njim na škodo. Ako bi pa bila vlada parlamentarna, torej vzeta iz večine, odpadla bi za skupine na večini ta bojazen. To bi bila jedna prednost, druga pa bi bila ta, ker bi Nemci potem vsaj vedeli, da ima oni, s komur se pogajajo, tudi pravico pogajati se.

Nekako tako govori tudi praška »Politik« v svojem brzojavnem poročilu z Dunaja. Ta list meni: Čim se vsa opozicija zjedini za ukupne zahteve, potem se bode morala ukupna večina izreči o njih. Ako bode možno pogajati se o teh zahtevah, odloži naj se državni zbor, da se uvedejo pogajanja. Vsakako pa morajo stranke na desnici priti z vlado na čisto, kako si poslednja misli bodočnost.

Sodé po sporočilih, je bila le prazna govorica, kar se je pisalo o omahovanju Poljakov. »Slovo Polskie«, to je glasilo one trojice poljskih poslancev, ki se neprestano vнемajo za zvezo z Nemci, konstatuje samo, da je na razpravah v poljskem »kolu« popolnoma zmagala misel solidarnosti s skupinami na desni, a glede Bilinskega, ki je načelnik nagodbenega odseka in o katerem se je tudi govorilo, da je v nekaki zvezi z voditelji Nemcev, povdarja »Politik«, da to ni nič res in da je ravno ta poljski parlamentarec med najgorečnejimi povspesevatelji zloznosti desnice.

Poročila z Dunaja trde, da bode državni zbor odložen, čim se razmotajo stvari na Ogerskem. A ker je te eventualnosti pričakovati danes ali jutri, bili bi torej na pragu odložitve državnega zbora.

»Piccolu« brzojavljajo z Dunaja včerajšnjega dne: Parlamentarne komisije skupin na desni so imele po današnji seji vsaka svoja sejo, v katerih so posredovali ministri. Ministri so dali jako važnih pojasnil, toda poslanci so se morali obvezati, da bodo varovali tajnosti. Jutri se snide parlamentarna komisija vse desnice. Na tej konferenci poda vlada pojasnil, ki utegnejo biti jako pomembne. Sodi se, da se predlože strankam v presojo jako važne administrativne odredbe.

Italijani so baje sklenili, da bodo, kolikor mogoče postopali ukupno z Nemci. Aha, aha, ta »kolikor mogoče«, so zopet tista vrata, skozi katere bodo uhajali, da jim ne bode trebalo delati — opozicijo. Saj vemo, kje jih žuli — vladni čevelj!

Zopet »koncesija« velikoslovanskim agitatorjem! Celovška »Neue Freie Stimmen« trde, da so izvedele iz zanesljivega vira, da je predsedništvu deželnega sodišča v Celovcu došla ministerijalna naredba, katera odreja, da je odslej nameščati na koroških sodiščih takih uradnikov, ki so večji tudi slovenskemu jeziku.

Z ozirom na okolnost, da je tretjina prebivalstva na Koroškem slovenske narodnosti, bi menil pameten človek, da se to umeje samo ob sebi. Toda nemški srditeži imajo svoj posebni leksikon, v katerem je rečeno, da bi bila taka odredba nečuvna koncesija velikoslovanskim agitatorjem in grozen udarec Nemcem. Da vendar ne pomislijo ti ljudje, kako omalovažujejo svojo lastno narodnost, ko vzbujajo domnevanje, da je ista že v nevarnosti, ako je došel kam kakov uradnik, ki ni njih strankar in ki je enako dobrohoten vsem.

znani prevoznik — v krtovo deželo, odločil se je pravočasno, da noče pomnožiti statistike nenavadnih smrti z novim številom ter si je raje in dobre volje — opral brke.

Brzojavna in telefonična poročila.

(Zadnje vesti.)

Gorica 25. Tu je umrl znani deželni blagajnik Velicogna.

Dunaj 25. Cesar je vsprejel včeraj popoldne ministra za vnanje stvari, grofa Goluhovskega in danes popoldne ministra a latere, grofa Szechenyi-a.

Dunaj 25. »Fremdenblatt« je pooblaščen, od avtoritativne stranke v izjavo, da je popolnoma neosnovana vest, ki so jo prinesle celovške »Freie Stimmen«, češ, da je više deželno sodišče v Gradeu naložilo predsedništvu deželnega sodišča v Celoven, naj v bodoče na sodišča na Koroškem imenuje le take uradnike, ki so večji slovenskemu jeziku v besedi in pisavi.

Dunaj 25. Radi afere »Mattina« je državni poslanec Dobernig stavil interpelacijo do vlade v tem zmislu, da-li je res, da je vlada izdajateljem rečenega lista pod roko ponudila 25.000 gld.

Dunaj 25. Danes je imel odsek za preosnovno tiskovnega zakona svojo sejo. Členi večine so bili za to, da se otvori razprava o vseh dotičnih predlogih, dočim so bili člani opozicije za to, da bi se razpravljalo le o predlogih glede odprave časniškega kolka. Predlog, da bi se stvar postavila že na dnevni red prihodnje seje, je bil odklonjen.

Budimpešta 25. Menenje je splošno, da je sporazumljenje med vlado in opozicijo gotova stvar. Zasluga na tem se splošno pripisuje Kolomanu Seellu. Le-ta bode tudi skoro gotovo naslednikom baronu Banffy-u.

Manila 25. Prestrašeni po pozdravnih strelah nemških in angleških ladij, so ustaši na Filipinah prihiteli v bojnih vrstah a niso napadli ameriške črte. Iz notranjih pokrajin otoka poročajo, da se avtoriteta ustašev, Aquinaldo, pripoznava povsodi. Vsi sposobni moške so uvrščeni. Med vojaškimi in civilnimi oblastmi je došlo do nesporazumljenj. Število oboroženih ustašev se ceni na 50.000 mož, ki imajo nad 50 topov.

Trgovinske vesti.

Budimpešta 25. Pšenica za mare-april gold. 9-62-9-63. Pšenica za — gl. — do —. Pšenica za oktober gold. — do —. Rž za oktober gl. — do —. Rž za mare gld. 7-97 do 7-99. Koruza za maj 1899. gld. 4-86 do 4-89. Koruza za oktober gl. — do —. Oves za mare gl. 5-86 do 5-88. Oves za oktober gl. — do —. Koruza gl. 5-50 do 5-60.

Pšenica: ponudbe zmerne, kupčija slaba. Prodaja 18.000 met. stotov. Vreme: oblačno.

Hamburg 25. Trg za kavo. Santos good average za mare 31-50, za maj 31-75, za september 32-50, za december 33-.

Havre 25. Kava Santos good average za januar 50 k. frankov 37-50, za april 50 k. frankov 38-50.

Praga 25. Surovi sladkor I. izdelek, 88% Reudement franco Aussig. Stalno. Januvar-februvar 12-35. Mare gl. 12-40. Oktober-dec. gld. 12-25. Denar.

Rinnione Adriatica di Sicurtà v Trstu

zavaruje

proti požarom, prevozu po suhem, rekah in morju, proti toči, na življenje v vseh kombinacijah.

Glavnica in rezerva društva dne 31. decembra 1892.:

Glavnica društva	gld. 4.000.000-—
Premijna rezerva zavarovanja na življenje	13.326.346-98
Premijna rezerva zavarovanja proti ognju	1.632.248-22
Premijna rezerva zavarovanja blaga pri prevažanju	49.465-07
Rezerva na razpolaganje	500.000-—
Rezerva zavarovanja proti premijanju kurzov, bilanca (A)	333.822-42
Rezerva zavarovanja proti premijanju kurzov, bilanca (B)	243.331-83
Rezerva specialnih dobičkov zavarovanja na življenje	500.000-—
Občna rezerva dobičkov	1.187.164-86

Urad ravnateljstva:

Via Valdirivo št. 2, (v lastni hiši).

Jeden pisar in jeden sluga,

vešča kakega godala ali trobila ter slovenskega in nemškega jezika, se iščeta. Vstop takoj. Plača primerna. Godba daje stranski zaslužek. Ponudbe do konca t. m. pod šifro »Notranjsko« na upravništvo tega lista.

Spiritus sinapis compotusis ALGOFON.

Jedino sredstvo proti zobobolu, revmatič. glavobolu, migreni itd. Steklenica z navodilom stane le 20 nvč. ter se dobiva jedino le v lekarni

PRAXMARER (Ai due Mori) Piazza grande TRST
Paziti na ponarejanja.

Kašelj, hripavost in prsni kafa. ublažuje in zdravi

pravi planinski kašelj olajšajoči sok
z »Deželne lekarne pri Mariji Pomagaj« M. Leusteka
v Ljubljani.

Cena 1 steklenice 50 nvč. Razpošilja se z obratno poš o najmanj 2 steklenici.

„EDINOST“

večerno in zjutranje izdanje
se prodaja, razun v drugih navedenih tobakarnah, tudi
najnužnem kolodvoru.

Nova centralna čevljarnica v Trstu.

Via Malcanton št. 2.

Bogat izbor čevljev

za gospode, gospe in otroke.

Delo solidno, trpežno in po mogočih konkurenčnih cenah.

„Hôtel Nazionale“

v Trstu

v ulici Vienna št. 4.

se nahaja v bližini kolodvora južne železnice, pristanišč, poštne in brzojavne urada ter je popolnoma prenovljen. Sobe se oddajajo po 80 kr. in naprej.

Postrežba najodličnejša. Govori se slovenski in hrvatski. Lastnik je dalmatinski Hrvat. Za obilni obisk se priporoča udani
Jostp Serdarović.

Dr. Rosa Balzam | Praško domače mazilo

za žolodce.

iz lekarne B. Fragner-ja v Pragi

je že več kakor 30 let obče znano domače zdravilo, vzbuja slast in odvajala lahko. Z redno uporabo istega se prebavljanje krepi in ohrani.
Velika steklenica 1 gld., mala 50 nvč. po pošti 20 nvč. več.

je staro najprej v Pragi rabljeno domače zdravilo, katero varuje in ohrani rane čiste, vnetje in bolečine olajša in hladi.

V puščah po 35 in 25 nvč., po pošti 6 nvč. več.

Svarilo! Vsi deli embalaže nosijo
zraven stoječo, postavno položeno
varstveno znamko.

Glavna
zaloga:

Lekarna B. Fragner-ja „pri črnem orlu“ Praga, Malastran, ogetl Šporenjeve ulice.

Vsakdanje poštno razpošiljanje.

Zaloga v lekarnah Avstro-Ogerske, v Trstu v lekarnah: G. Luciani, E. Leitenburg, P. Prendini, S. Serravallo, A. Suttina, C. Zanetti, A. Praxmarer.

„THE GRESHAM“ angleško zavarovalno društvo na življenje v Londonu.

Aktiva društva do 31. decembra 1897. Kron 159.997.579-—
Letno vplačilo premij in obresti do 31. decembra 1897. 28.823.375-—
Izplačana zavarovalnina in obresti od obstanka društva (1848.) 343.860.067-—
V letu 1897. izdanih 7468 polie za glavnico od 67.331.351-91

Prospekti, ceniki in v obče vse druge informacije dopošljejo se vsakemu na pismo vprašanje od niže imenovanega zastopstva, katero dopisuje v vseh jezikih.

Glavno zastopstvo v Trstu.

Via del Teatro št. 1, „Tergesteo“ Scala IV.

Iščejo se dobri agentje, zastopniki in potovalci.

„EDINOST“

Glasilo političnega društva „Edinost“
za Primorsko.

Izhaja v Trstu dvakrat na dan razun nedelj in praznikov.

Zjutranje izdanje izhaja ob 7. uri zjutraj, večerno pa ob 7. uri zvečer. O ponedeljkih in po praznikih izhaja prvo izdanje o 9. uri predpoludne. — Naročnina znaša: Obe izdani gl. 21-—; samo večerno izdanje gld. 12-—, (poslednje zadostuje za naročnike popolnoma). Posamezne številke stanejo: Zjutranje izdanje 3 kr., večerno 4 kr

V Trstu se razprodaja „Edinost“ po tobakarnah v teh-le ulicah in trgih:

Piazza Caserma št. 2. — Via Molin piccolo št. 8. — Via S. Michele št. 7. — Ponte della Fabra. — Via Rivo št. 30. — Campo Marzio. — Via delle Poste nuove št. 1. — Via Caserma št. 13. — Via Belvedere št. 21. — Via Ghega št. 2. — Volti di Chiozza št. 1. — Via Stadion št. 1. — Via Acquedotto. — Via Istituto št. 18. — Piazza Barriera. — Via S. Lucia. — Piazza Giuseppina.

V okolici se prodaja:

Na Greti pri gosp. Pogorelec, v Šklednju pri gosp. Antonu Sancin (Drejač) in pri Sv. Ivanu pri gosp. Ani vdovi Gašperšič. — Izven Trsta prodaje se „Edinost“ v Gorici v tobakarni g. Josipa Schwarz v Šolski ulici.

Slovenci! Naročajte, podpirajte in širite med rodoljubi to glasilo tržaških Slovencev, katerega program je v prvi vrsti ohranitev in razvitek milega nam slovenskega naroda na tržaškem ozemlju in bramba nam po zakonu zajamčenih pravic.

Rojaki, uvažujte naše geslo: „V edinosti je moč!“